

DẠNG 29. ỨNG DỤNG TÍCH PHÂN

1 KIẾN THỨC CẦN NHỚ

A TÓM TẮT LÝ THUYẾT

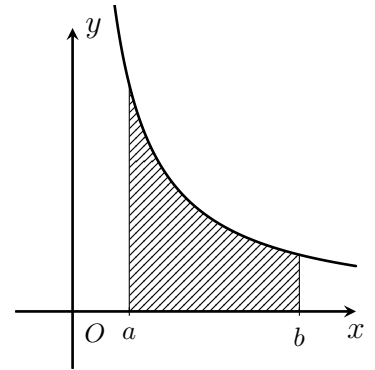
1 HÌNH PHẪNG GIỚI HẠN BỞI ĐƯỜNG CONG $Y = F(X)$ VÀ TRỤC HOÀNH

Định lí 1.

Cho $(\mathcal{H})$ là hình phẳng giới hạn bởi đồ thị hàm số $y = f(x)$ liên tục trên đoạn $[a, b]$, trục hoành và hai đường thẳng $x = a, x = b$.

Diện tích hình phẳng $(\mathcal{H})$ được tính theo công thức

$$S = \int_a^b |f(x)| dx.$$

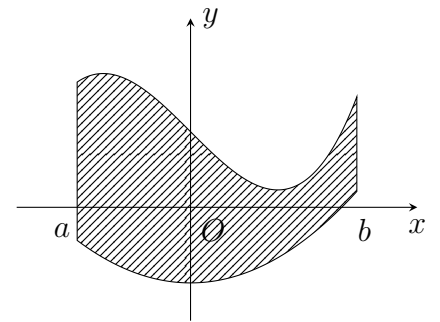

2 HÌNH PHẪNG GIỚI HẠN BỞI HAI ĐƯỜNG CONG

Định lí 2.

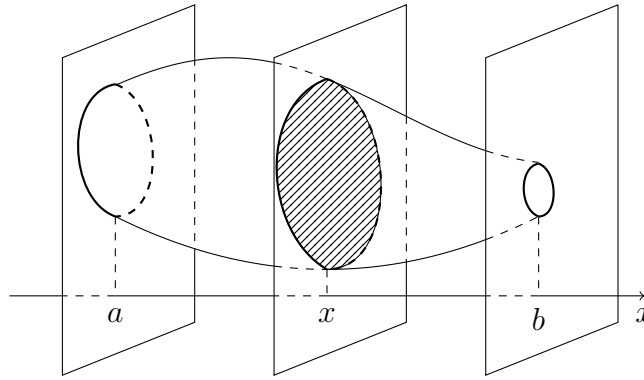
Cho $(\mathcal{H})$ là hình phẳng giới hạn bởi đồ thị hai hàm số $y = f(x), y = g(x)$ liên tục trên đoạn $[a, b]$ và hai đường thẳng $x = a, x = b$.

Diện tích của $(\mathcal{H})$ bằng $S = \int_a^b |f(x) - g(x)| dx$.

3 THỂ TÍCH VẬT THỂ

Định lí 3. Cắt vật thể $\mathcal{V}$ bởi hai mặt phẳng (P) và (Q) vuông góc với trục Ox lần lượt tại $x = a, x = b (a < b)$. Một mặt phẳng tùy ý vuông góc với Ox tại điểm $x, (a \leq x \leq b)$ cắt $\mathcal{V}$ theo thiết diện có diện tích $S(x)$. Với $S(x)$ liên tục trên đoạn $[a; b]$.

Thể tích của vật thể V giới hạn bởi hai mặt phẳng (P) và (Q) tính bởi công thức

$$V = \int_a^b S(x) dx.$$

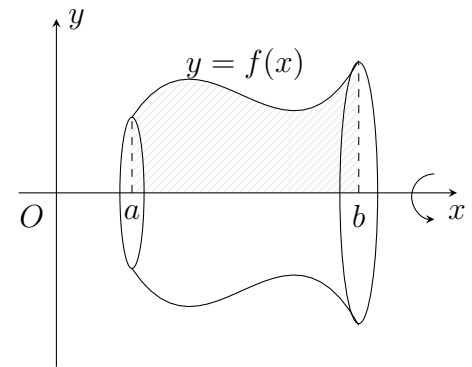
4 THỂ TÍCH KHỐI TRÒN XOAY

Định lí 4.

Hình thang cong giới hạn bởi đồ thị hàm số $y = f(x)$, trục Ox và hai đường thẳng $x = a$ và $x = b$ ($a < b$) quay quanh trục Ox tạo thành khối tròn xoay.

Thể tích của khối tròn xoay đó được tính bởi công thức:

$$V = \pi \int_a^b f^2(x) dx.$$

5 BÀI TẬP MẪU

Ví dụ 1.

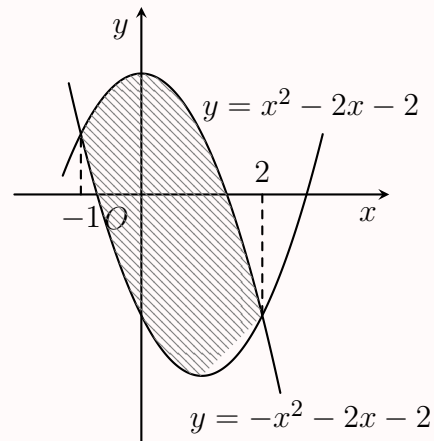
Diện tích hình phẳng được gạch chéo trong hình bên bằng

(A) $\int_{-1}^2 (-2x^2 + 2x + 4) dx.$

(B) $\int_{-1}^2 (2x^2 - 2x - 4) dx.$

(C) $\int_{-1}^2 (-2x^2 - 2x + 4) dx.$

(D) $\int_{-1}^2 (2x^2 + 2x - 4) dx.$

Lời giải.

Phân tích hướng dẫn giải.

1. **DẠNG TOÁN:** Viết công thức tính diện tích hình phẳng giới hạn bởi hai đường cong.
2. **HƯỚNG GIẢI:** Viết công thức tính diện tích hình phẳng giới hạn bởi 2 hàm số.

Từ đó, ta có thể giải bài toán cụ thể như sau:

Dựa vào hình vẽ ta có diện tích hình phẳng được gạch chéo trong hình bên là

$$\int_{-1}^2 ((-x^2 + 2) - (x^2 - 2x - 2)) dx = \int_{-1}^2 (-2x^2 + 2x + 4) dx.$$

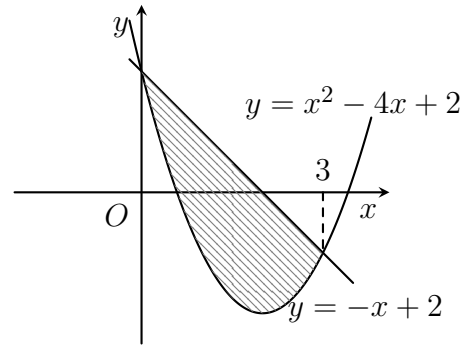
Chọn phương án (A)

6 BÀI TẬP TƯƠNG TỰ VÀ PHÁT TRIỂN

Câu 1.

Diện tích phần hình phẳng gạch chéo trong hình vẽ bên được tính theo công thức nào?

- (A) $\int_0^3 (x^2 - 3x) dx$.
- (B) $\int_0^3 (-x^2 + 3x) dx$.
- (C) $\int_0^3 (x^2 - 4x + 2) dx - \int_0^3 (-x + 2) dx$.
- (D) $\int_0^3 (-x + 2) dx + \int_0^3 (x^2 - 4x + 2) dx$.

Lời giải.

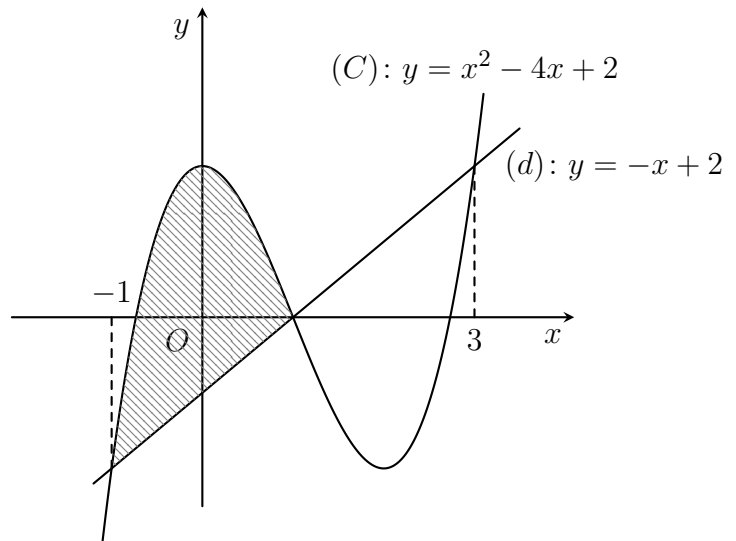
$$\text{Ta có } \int_0^3 [(-x + 2) - (x^2 - 4x + 2)] dx = \int_0^3 (-x^2 + 3x) dx.$$

Chọn phương án (B)

Câu 2.

Diện tích phần hình phẳng gạch chéo trong hình vẽ bên được tính theo công thức nào?

- (A) $\int_{-1}^1 (x^3 - 3x^2 - x + 3) dx$.
- (B) $\int_{-1}^3 (x^3 - 3x^2 - x + 3) dx$.
- (C) $\int_{-1}^1 (x^3 - 3x^2 + x + 1) dx$.
- (D) $\int_{-1}^1 (-x^3 + 3x^2 + x - 3) dx$.

Lời giải.

$$\text{Ta có } \int_{-1}^1 [(x^3 - 3x^2 + 2) - (x - 1)] dx = \int_{-1}^1 (x^3 - 3x^2 - x + 3) dx.$$

Chọn phương án (A)

Câu 3.

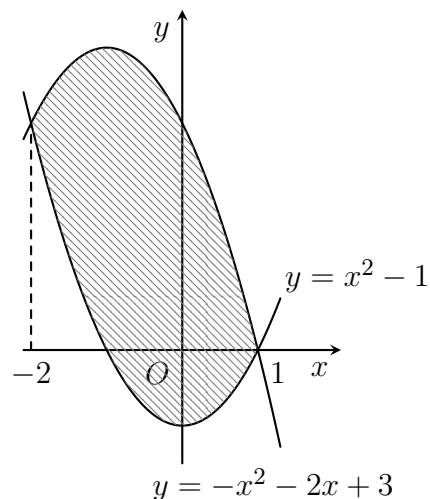
Diện tích hình phẳng được gạch chéo trong hình bên bằng

Ⓐ $\int_{-2}^1 (-2x^2 + 2x + 4) dx.$

Ⓑ $\int_{-2}^1 (2x^2 - 2x - 4) dx.$

Ⓒ $\int_{-2}^1 (-2x^2 - 2x + 4) dx.$

Ⓓ $\int_{-2}^1 (2x^2 + 2x - 4) dx.$

Lời giải.

Dựa vào hình vẽ ta có diện tích hình phẳng được gạch chéo trong hình bên là

$$\int_{-2}^1 [(-x^2 - 2x + 3) - (x^2 - 1)] dx = \int_{-2}^1 (-2x^2 - 2x + 4) dx.$$

Chọn phương án Ⓒ

Câu 4.

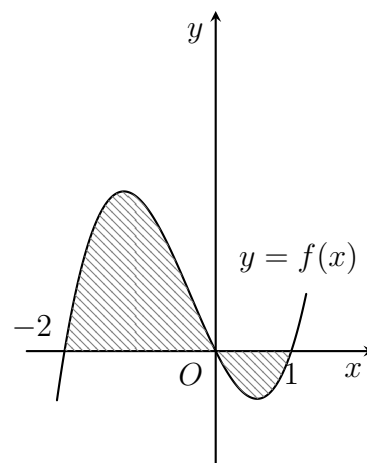
Diện tích hình phẳng giới hạn bởi đồ thị hàm số $y = f(x)$ và trục hoành (phần tô đậm trong hình vẽ) là

Ⓐ $S = \int_{-2}^{\circ} f(x) dx - \int_0^1 f(x) dx.$

Ⓑ $S = \int_{-2}^{\circ} f(x) dx + \int_0^1 f(x) dx.$

Ⓒ $S = \int_0^1 f(x) dx - \int_{-2}^{\circ} f(x) dx.$

Ⓓ $\left| \int_{-2}^1 f(x) dx \right|.$

Lời giải.

Diện tích hình phẳng giới hạn bởi đồ thị hàm số $y = f(x)$ và trục hoành (phần tô đậm trong hình vẽ) là

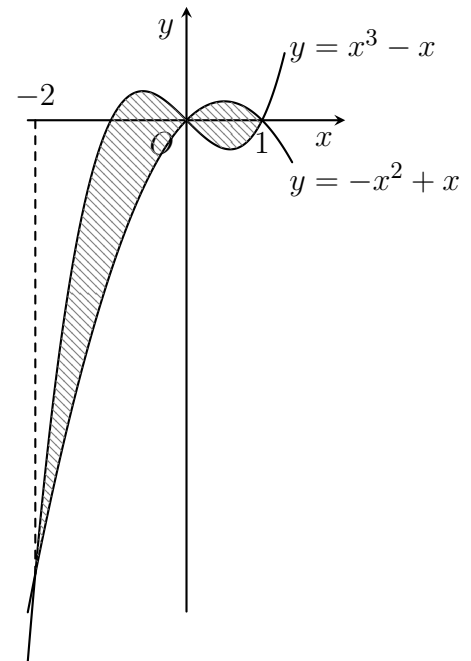
$$S = \int_{-2}^{\circ} f(x) dx - \int_0^1 f(x) dx.$$

Chọn phương án Ⓐ

Câu 5.

Diện tích phần hình phẳng gạch chéo trong hình vẽ bên được tính theo công thức nào?

- (A) $\int_{-2}^1 (x^3 + x^2 - 2x) dx$.
- (B) $\int_{-2}^0 (x^3 + x^2 - 2x) dx - \int_0^1 (x^3 + x^2 - 2x) dx$.
- (C) $\int_{-2}^1 (-x^3 - x^2 + 2x) dx$.
- (D) $\int_{-2}^0 (x^3 + x^2 - 2x) dx + \int_0^1 (x^3 + x^2 - 2x) dx$.

Lời giải.

Dựa vào hình vẽ ta có diện tích hình phẳng được gạch chéo trong hình bên là

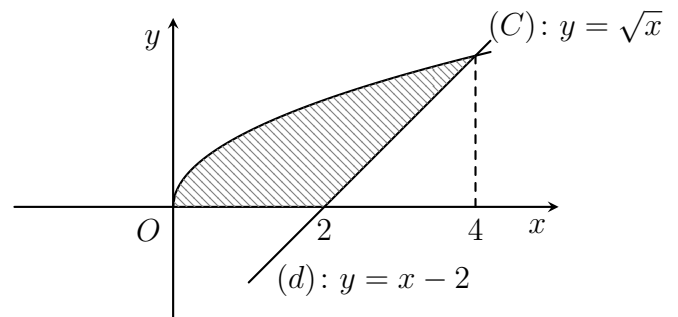
$$\int_{-2}^1 |(x^3 - x) - (-x^2 + x)| dx = \int_{-2}^1 |x^3 + x^2 - 2x| dx = \int_{-2}^0 (x^3 + x^2 - 2x) dx - \int_0^1 (x^3 + x^2 - 2x) dx.$$

Chọn phương án (B)

Câu 6.

Diện tích phần hình phẳng gạch chéo trong hình vẽ bên được tính theo công thức nào?

- (A) $\int_0^2 (\sqrt{x} - x + 2) dx$.
- (B) $\int_0^4 (\sqrt{x} - x + 2) dx$.
- (C) $\int_0^2 \sqrt{x} dx + \int_2^4 (\sqrt{x} - x + 2) dx$.
- (D) $\int_0^2 \sqrt{x} dx + \int_2^4 (x - 2 - \sqrt{x}) dx$.

Lời giải.

Ta chia hình phẳng gạch chéo làm 2 phần. Nên ta có

$$\int_0^2 \sqrt{x} dx + \int_2^4 (\sqrt{x} - (x - 2)) dx = \int_0^2 \sqrt{x} dx + \int_2^4 (\sqrt{x} - x + 2) dx.$$

Chọn phương án **(C)**

Câu 7.

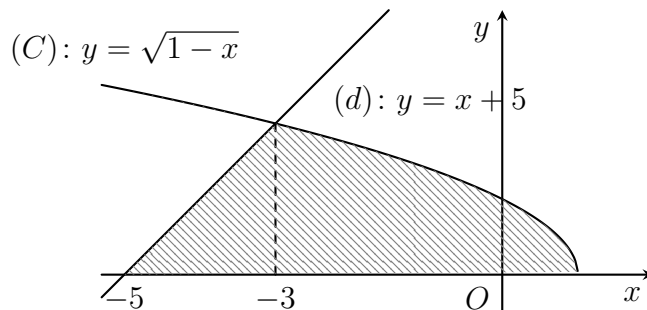
Diện tích phần hình phẳng gạch chéo trong hình vẽ bên được tính theo công thức nào?

(A) $\int_{-5}^{-3} (x+5) dx - \int_{-3}^1 \sqrt{1-x} dx.$

(B) $\int_{-5}^{-3} (x+5) dx + \int_{-3}^1 \sqrt{1-x} dx.$

(C) $\int_{-5}^1 [(x+5) - \sqrt{1-x}] dx.$

(D) $\int_{-5}^1 [\sqrt{1-x} - (x+5)] dx.$

Lời giải.

Ta chia hình phẳng gạch chéo làm 2 phần.

Nên ta có $\int_{-5}^{-3} (x+5) dx + \int_{-3}^1 \sqrt{1-x} dx.$

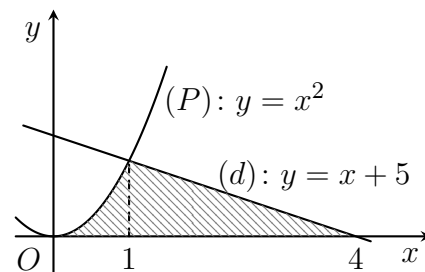
Chọn phương án **(B)**

Câu 8.

Diện tích phần hình phẳng gạch chéo trong hình vẽ bên được tính theo công thức nào?

(A) $\int_0^1 x^2 dx + \int_1^4 \left(\frac{1}{3}x - \frac{4}{3}\right) dx.$ **(B)** $\int_0^4 \left(x^2 + \frac{1}{3}x - \frac{4}{3}\right) dx.$

(C) $\int_0^4 \left(x^2 - \frac{1}{3}x + \frac{4}{3}\right) dx.$ **(D)** $\int_0^1 x^2 dx - \int_1^4 \left(\frac{1}{3}x - \frac{4}{3}\right) dx.$

Lời giải.

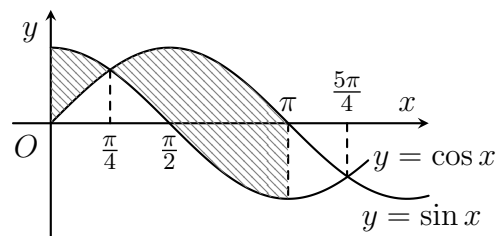
Ta chia hình phẳng gạch chéo làm 2 phần. Nên ta có

$$\int_0^1 x^2 dx + \int_1^4 \left(-\frac{1}{3}x + \frac{4}{3}\right) dx = \int_0^1 x^2 dx - \int_1^4 \left(\frac{1}{3}x - \frac{4}{3}\right) dx.$$

Chọn phương án **(D)**

Câu 9.

Diện tích phần hình phẳng gạch chéo trong hình vẽ bên được tính theo công thức nào?

(A) $\int_0^{\pi} (\sin x - \cos x) dx.$

(B) $\int_0^{\frac{\pi}{4}} (\cos x - \sin x) dx + \int_{\frac{\pi}{4}}^{\pi} (\sin x - \cos x) dx.$

(C) $\int_0^{\frac{\pi}{4}} (\cos x - \sin x) dx - \int_{\frac{\pi}{4}}^{\pi} (\sin x - \cos x) dx.$

(D) $\int_0^{\pi} (\cos x - \sin x) dx.$

Lời giải.

$$\begin{aligned} \text{Ta có } \int_0^{\pi} |\cos x - \sin x| dx &= \int_0^{\frac{\pi}{4}} |\cos x - \sin x| dx + \int_{\frac{\pi}{4}}^{\pi} |\cos x - \sin x| dx. \\ &= \int_0^{\frac{\pi}{4}} (\cos x - \sin x) dx + \int_{\frac{\pi}{4}}^{\pi} (\sin x - \cos x) dx. \end{aligned}$$

Chọn phương án (B)

Câu 10.

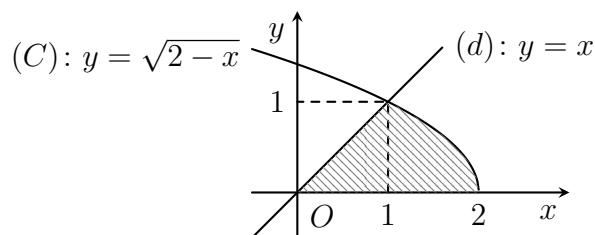
Diện tích phần hình phẳng gạch chéo trong hình vẽ bên được tính theo công thức nào?

(A) $\int_0^1 x dx + \int_1^2 \sqrt{2-x} dx.$

(B) $\int_0^1 x dx - \int_1^2 \sqrt{2-x} dx.$

(C) $\int_0^2 (x - \sqrt{2-x}) dx.$

(D) $\int_0^2 (\sqrt{2-x} - x) dx.$

Lời giải.

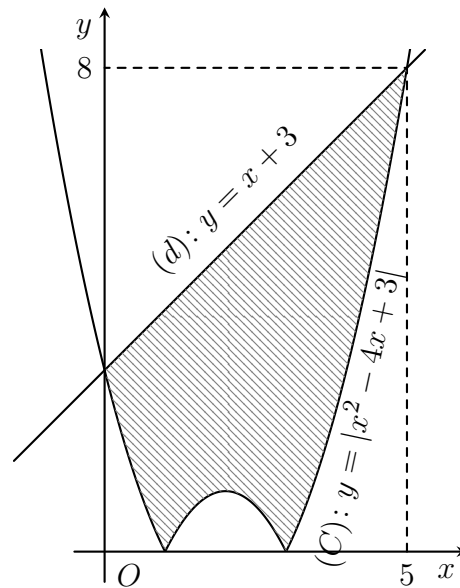
Ta chia hình phẳng gạch chéo làm 2 phần. Nên ta có: $\int_0^1 x \, dx + \int_1^2 \sqrt{2-x} \, dx$.

Chọn phương án **(A)**

Câu 11.

Diện tích phần hình phẳng gạch chéo trong hình vẽ bên được tính theo công thức nào?

- (A)** $\int_0^1 (-x^2 + 5x) \, dx + \int_1^3 (x^2 - 3x + 6) \, dx + \int_3^5 (-x^2 + 5x) \, dx$.
- (B)** $\int_0^1 (-x^2 + 5x) \, dx - \int_1^3 (x^2 - 3x + 6) \, dx + \int_3^5 (-x^2 + 5x) \, dx$.
- (C)** $\int_0^1 (x^2 - 5x) \, dx - \int_1^3 (x^2 - 3x + 6) \, dx + \int_3^5 (x^2 - 5x) \, dx$.
- (D)** $\int_0^1 (-x^2 + 5x) \, dx + \int_1^3 (x^2 - 3x + 6) \, dx - \int_3^5 (-x^2 + 5x) \, dx$.

Lời giải.

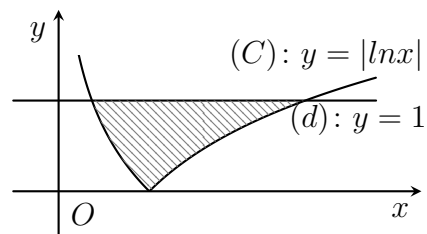
Ta có diện tích hình phẳng

$$\begin{aligned}
 S &= \int_0^5 [(x+3) - |x^2 - 4x + 3|] \, dx \\
 &= \int_0^1 [(x+3) - (x^2 - 4x + 3)] \, dx + \int_1^3 [(x+3) - (-x^2 + 4x - 3)] \, dx + \int_3^5 [(x+3) - (x^2 - 4x + 3)] \, dx \\
 &= \int_0^1 (-x^2 + 5x) \, dx + \int_1^3 (x^2 - 3x + 6) \, dx + \int_3^5 (-x^2 + 5x) \, dx
 \end{aligned}$$

Chọn phương án **(A)**

Câu 12.

Diện tích phần hình phẳng gạch chéo trong hình vẽ bên được tính theo công thức nào?

- (A) $\int_{\frac{1}{e}}^1 (1 + \ln x) dx + \int_1^e (1 - \ln x) dx.$
- (B) $\int_{\frac{1}{e}}^1 (1 - \ln x) dx + \int_1^e (1 + \ln x) dx.$
- (C) $\int_{\frac{1}{e}}^1 (1 + \ln x) dx - \int_1^e (1 - \ln x) dx.$
- (D) $\int_{\frac{1}{e}}^1 (1 - \ln x) dx - \int_1^e (1 + \ln x) dx.$

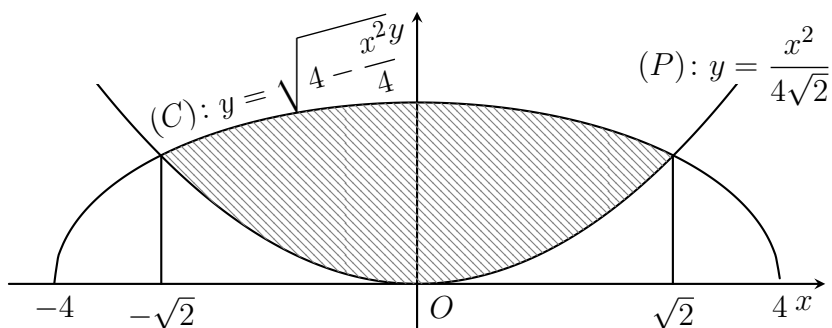
Lời giải.

Ta có:
$$\int_{\frac{1}{e}}^e |1 - |\ln x|| dx = \int_{\frac{1}{e}}^1 (1 - (-\ln x)) dx + \int_1^e (1 - \ln x) dx = \int_{\frac{1}{e}}^1 (1 + \ln x) dx + \int_1^e (1 - \ln x) dx.$$

Chọn phương án (A)

Câu 13.

Diện tích phần hình phẳng gạch chéo trong hình vẽ bên được tính theo công thức nào?

- (A) $\int_0^{2\sqrt{2}} \sqrt{16 - x^2} dx + \frac{1}{2\sqrt{2}} \int_0^{2\sqrt{2}} x^2 dx.$
- (B) $\int_0^{2\sqrt{2}} \sqrt{16 - x^2} dx - \frac{1}{2\sqrt{2}} \int_0^{2\sqrt{2}} x^2 dx.$
- (C) $\frac{1}{2\sqrt{2}} \int_0^{2\sqrt{2}} x^2 dx - \int_0^{2\sqrt{2}} \sqrt{16 - x^2} dx.$
- (D) $2 \int_0^{2\sqrt{2}} \sqrt{16 - x^2} dx - \frac{1}{\sqrt{2}} \int_0^{2\sqrt{2}} x^2 dx.$

Lời giải.

Do tính đối xứng của hình phẳng cần tính (như hình vẽ) nên

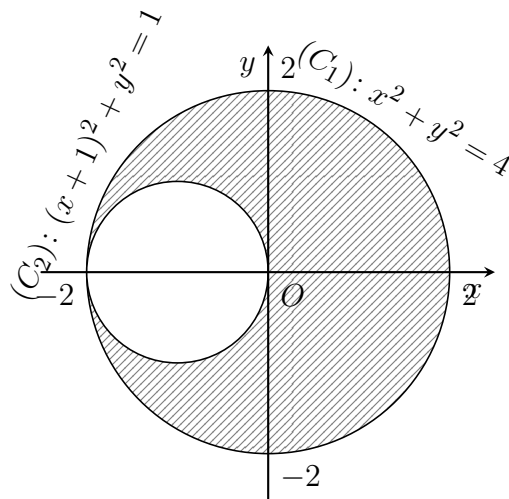
$$S = 2 \int_0^{2\sqrt{2}} \left(\sqrt{4 - \frac{x^2}{4}} - \frac{x^2}{4\sqrt{2}} \right) dx = \int_0^{2\sqrt{2}} \sqrt{16 - x^2} dx - \frac{1}{2\sqrt{2}} \int_0^{2\sqrt{2}} x^2 dx.$$

Chọn phương án **(B)**

Câu 14.

Diện tích phần hình phẳng gạch chéo trong hình vẽ được giới hạn bởi 2 đường tròn có phương trình $x^2 + y^2 = 4$ và $(x+1)^2 + y^2 = 1$ được tính theo công thức nào?

- (A) $\left[\int_{-2}^0 (\sqrt{4-x^2} - \sqrt{1-(x+1)^2}) dx + \int_0^2 \sqrt{4-x^2} dx \right]$.
- (B) $2 \left[\int_{-2}^0 (\sqrt{4-x^2} + \sqrt{1-(x+1)^2}) dx - \int_0^2 \sqrt{4-x^2} dx \right]$.
- (C) $2 \left[\int_{-2}^0 (\sqrt{4-x^2} - \sqrt{1-(x+1)^2}) dx + \int_0^2 \sqrt{4-x^2} dx \right]$.
- (D) $\left[\int_{-2}^0 (\sqrt{4-x^2} + \sqrt{1-(x+1)^2}) dx - \int_0^2 \sqrt{4-x^2} dx \right]$.

Lời giải.

Ta chia hình phẳng gạch chéo làm 4 phần theo hệ trục tọa độ:

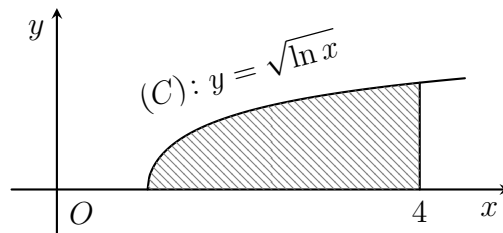
Do tính đối xứng của hình phẳng cần tính (như hình vẽ) nên $S = 2 \left[\int_{-2}^0 (\sqrt{4-x^2} - \sqrt{1-(x+1)^2}) dx + \int_0^2 \sqrt{4-x^2} dx \right]$

Chọn phương án **(C)**

Câu 15.

Công thức thể tích vật thể tròn xoay thu được khi quay hình phẳng (phần gạch sọc của hình vẽ) xung quanh trục Ox là

- (A) $\pi \int_1^4 \ln x \cdot dx$.
- (B) $\pi \int_1^4 \sqrt{\ln x} dx$.
- (C) $\pi \int_1^4 (\sqrt{\ln x} - 1) dx$.
- (D) $\pi \int_1^4 (\ln x - 1) \cdot dx$.

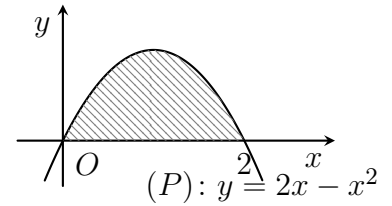
Lời giải.

Áp dụng công thức thể tích vật thể tròn xoay quanh trục Ox : $V = \pi \int_1^4 \ln x \cdot dx$.

Chọn phương án **(A)**

Câu 16.

Công thức thể tích vật thể tròn xoay thu được khi quay hình phẳng (phần gạch sọc của hình vẽ) xung quanh trục Ox là

(A) $\pi \int_0^2 (2x - x^2) dx.$

(B) $\pi \int_0^2 (x^2 - 2x) dx.$

(C) $\pi \int_0^2 (4x^2 - 4x^3 + x^4) dx.$

(D) $\pi \int_0^2 (4x^2 + 4x^3 - x^4) dx.$

Lời giải.

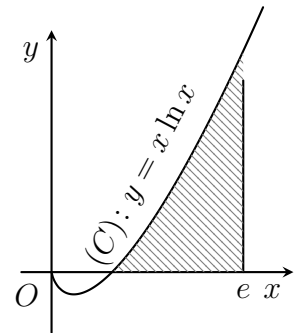
Áp dụng công thức thể tích vật thể tròn xoay quanh trục Ox :

$$V = \pi \int_0^2 (2x - x^2)^2 dx = \pi \int_0^2 (4x^2 - 4x^3 + x^4) dx.$$

Chọn phương án **(C)**

Câu 17.

Công thức thể tích vật thể tròn xoay thu được khi quay hình phẳng (phần gạch sọc của hình vẽ) xung quanh trục Ox là

(A) $\pi \int_1^e [(x \cdot \ln x)^2 - e^2] dx.$

(B) $\pi \int_1^e (x \cdot \ln x) dx.$

(C) $\pi \int_1^e (x \cdot \ln x - e) dx.$

(D) $\pi \int_1^e (x \cdot \ln x)^2 dx.$

Lời giải.

Áp dụng công thức thể tích vật thể tròn xoay quanh trục Ox

$$V = \pi \int_1^e (x \cdot \ln x)^2 dx.$$

Chọn phương án **(D)**

Câu 18.

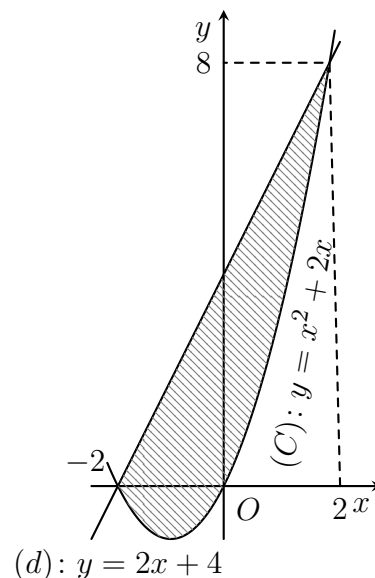
Công thức thể tích vật thể tròn xoay thu được khi quay hình phẳng (phần gạch sọc của hình vẽ) xung quanh trục Ox là

Ⓐ $\pi \int_{-2}^2 [x^4 + 4x^3 + 8x^2 + 16x + 16] dx.$

Ⓑ $\pi \int_{-2}^2 (4 - x^2) dx.$

Ⓒ $\pi \int_{-2}^2 [-x^4 - 4x^3 + 16x + 16] dx.$

Ⓓ $\pi \int_{-2}^2 (x^2 + 4x + 4) dx.$

Lời giải.

Áp dụng công thức thể tích vật thể tròn xoay quanh trục Ox

$$V = \pi \int_{-2}^2 [(2x + 4)^2 - (x^2 + 2x)^2] dx = \pi \int_{-2}^2 [-x^4 - 4x^3 + 16x + 16] dx.$$

Chọn phương án Ⓒ

Câu 19.

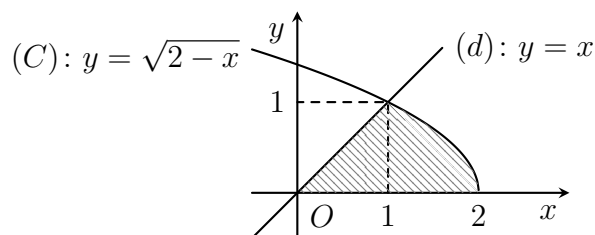
Công thức thể tích vật thể tròn xoay thu được khi quay hình phẳng (phần gạch sọc của hình vẽ) xung quanh trục Ox là

Ⓐ $\pi \int_0^1 (2 - x) dx + \pi \int_1^2 x^2 dx.$

Ⓑ $\pi \int_0^1 x^2 dx + \pi \int_1^2 (2 - x) dx.$

Ⓒ $\pi \int_0^2 (2 - x + x^2) dx.$

Ⓓ $\pi \int_0^2 x^2 dx + \pi \int_2^4 (2 - x) dx.$

Lời giải.

Ta chia hình phẳng gạch chéo làm 2 phần.

Áp dụng công thức thể tích vật thể tròn xoay quanh trục Ox : $V = \pi \int_0^1 x^2 dx + \pi \int_1^2 (2 - x) dx.$

Chọn phương án Ⓑ

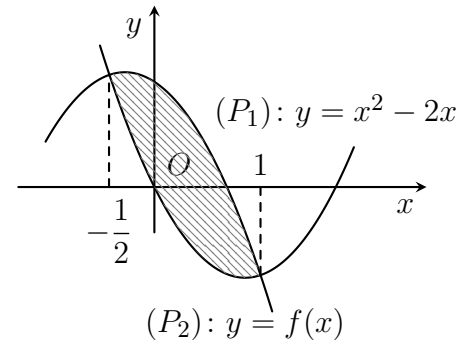
Câu 20.

Miền phẳng trong hình vẽ giới hạn bởi hàm số $y = f(x)$ và parabol

$y = x^2 - 2x$. Biết $\int_{-\frac{1}{2}}^1 f(x) dx = \frac{7}{5}$. Khi đó diện tích hình phẳng

được gạch chéo trong hình vẽ bằng

- Ⓐ $S = 1$.   Ⓑ $S = \frac{71}{40}$.   Ⓒ $S = \frac{41}{40}$.   Ⓓ $S = 2$.

Lời giải.

Diện tích hình phẳng được gạch chéo trong hình vẽ bằng

$$S = \int_{-\frac{1}{2}}^1 [f(x) - (x^2 - 2x)] dx = \int_{-\frac{1}{2}}^1 f(x) dx - \int_{-\frac{1}{2}}^1 (x^2 - 2x) dx = \frac{7}{5} + \frac{3}{8} = \frac{71}{40}.$$

Chọn phương án Ⓑ